

4/11/1912: Η απελευθέρωση της Σιάτιστας Τα πολεμικά γεγονότα, οι άνθρωποι

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ- 12^η Οκτωβρίου 1912, αναμνήσεις του καθηγητή Πανεπιστημίου Χρίστου Καπνουκάγια

Ο Καπνουκάγιας Χρίστος του Κων/νου γεννήθηκε στη Σιάτιστα το 1900 και πέθανε στη Σιάτιστα 1991. Υπήρξε καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών.

Φοίτησε στο Δημοτικό σχολείο της Χώρας. Αποφοίτησε με άριστα από το Τραμπάντζειο Γυμνάσιο το 1920. Το 1924 πήρε το πτυχίο της Φιλοσοφικής σχολής από το Παν/μιο Αθηνών. Υπηρέτησε ως καθηγητής στο Τραμπάντζειο Γυμνάσιο το χρονικό διάστημα 1924-1926. Με ειδική εκπαιδευτική άδεια σπούδασε στα Πανεπιστήμια Λειψίας και Βερολίνου Λατινική Φιλολογία το χρονικό διάστημα 1926-1930. Το 1930 αναγορεύθηκε διδάκτωρ της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας.

Από το Μάρτιο του 1930 μέχρι και το 1949, που αποχώρησε από την ενεργό πανεπιστημιακή δράση για λόγους υγείας, εξήντησε όλη την πανεπιστημιακή ιεραρχία. Βοηθός, υφηγητής, εντεταλμένος καθηγητής και τέλος τακτικός καθηγητής στην έδρα της Λατινικής Φιλολογίας.

Από τα 33 έργα του που εντοπίσαμε ξεχωρίζουμε ένα, την «Αρχαία Ρωμαία», για την πρωτοτυπία και τη χαριτωμένη αναφορά του στη Σιάτιστα.

Στις σελίδες 119,120, 122 αυτού του βιβλίου κάνει λόγο για την κόμμωση των γυναικών της αρχαίας Ρώμης ανάλογα με την ηλικία τους και προχωρεί σε αναφορές παραλληλισμού ή απλής ομοιότητας προς το χτένισμα των γυναικών της Σιάτιστας.

«...Αι Ρωμαίαι μικραί... (τα μαλλιά των) τα έπλεκον εις πλοχμόν, πλεξούδαν (κλώσαν λεγομένην εις την Σιάτισταν της Δυτικής Μακεδονίας), ...

...όταν η κόρη έφθανεν εις ώραν γάμου τότε τα μαλλιά της επλέκοντο εις κόρυμβον (κότσον)... ... εις την Σιάτισταν της Δυτικής Μακεδονίας ο κόρυμβος λέγεται κούκουσ...».

Όσα από τα έργα του αναφέρονται στη Σιάτιστα είναι πολύτιμη πηγή πληροφοριών για το παρελθόν της πόλης μας.

Ακολουθεί η περιγραφή της απελευθέρωσης όπως την έζησε ο ίδιος, μικρό παιδί τότε 12 χρονών, και τη δημοσίευσε στο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του Νικολάου Σφενδόνη το 1953.

Ἡ 12η (δωδεκάτη) Ὀκτωβρίου τοῦ 1912. Σήμερον (δωδεκά-
 τη Ὀκτωβρίου 1952) πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν (40) πρῶτῃ πρῶτῃ,
 ἐνθ' ὁ οὐρανὸς ἦτο νεφελώδης βαρέως, ὅπως καὶ σήμερα καὶ ἀγω-
 νιούσαμε καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ μικροὶ τῶν δώδεκα ἐτῶν—διότι δώδε-
 κα ἐτῶν παιδί ἤμην τὸ 1912—νά μάθωμεν τί θὰ γίνωμεν ἡμεῖς οἱ
 Ἕλληνες τῆς Σιατίσσης τῆς Μακεδονίας μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ
 πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας ὑπὸ τοῦ Βαλκανικοῦ συνασπισμοῦ
 κατὰ τὴν ἕκτην (6ην) Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 καὶ τὴν ἐσπευσμένην
 καὶ καταφανῶς σπασμωδικὴν τῶν Τούρκων ὑπαλλήλων ἀποχώρη-
 σιν καὶ συμπεριφορὰν πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὑπηκόους των, ἤρχισαν νά
 ἤχοῦν χαρμῶδως οἱ κἀδῶτες τοῦ μητροπολιτικοῦ γαστῆρ. Σιατίσσης,
 τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Μόλις εἶχομεν σηκωθεί ἀπὸ τὸν ἕπνον φο-
 βισμένοι ἀπὸ τὰ διὰ νυκτὸς διερχόμενα τραπέζματα, τὰ τουρκικά,
 ἀπὸ Λιψίσσης (Νεαπόλεως) πρὸς Κοζάνην. Μὲ τὸ ἄκουσμα ἐπρεξα
 πρὸς τὰ χωράφια—διότι ἀπὸ τὸ ἀλῶνι «τ' Ἐβάρ» φαίνεται ἡ πόλις
 καλλίτερον—καὶ ὅταν ἔλαβα τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸν ἀνήφορον, συ-
 νήντησα μίαν γυναῖκα ἐκ τῆς οἰκογενείας Μαλιάρκου νά κατέρχη-
 ται μὲ τραγούδια καὶ χορευτὰ λέγουσα τὸ «ἦρθεν τὸ ρωμέϊκο»,
 «ἦρθεν τὸ ρωμέϊκο». Τὴν ἠρώτησα τί συμβαίνει; καὶ μοῦ εἶπεν
 «ἦρθαν παιδίμ' οἱ Ἕλληνες», «λευτερώθηκαν»—ἐλευθερώθημεν.
 Κατόπιν ἤρχισαν οἱ χαρμῶδῶν προβολισμοὶ τῶν ἡμετέρων καὶ
 ἡ ἀνταλλαγὴ φιλιῶν καὶ χειροψιῶν συγχαρητηρίων διὰ τὸ γεγονὸς
 τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πόλεως. Σημειωτέον, ὅτι μόνον οἱ Τούρ-
 κοι ὑπάλληλοι εἶχον ἐγκαταλείπει τὰς θέσεις των καὶ ἐχάρη ὁ
 πληθυσμὸς. Οἱ Κρήτες στρατιωτικοὶ, οἱ πρῶτοι ποῦ εἰσῆλ-
 θον εἰς τὴν πόλιν περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς σήμερον. Τοὺς ὑπε-
 δέχθη καὶ ἐγώ, μικρὸς ὢν δωδεκαετής, εἰς τὸν ἄγιον Νικάνορα,
 ναόν, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Γερανείας. Χρησιμοποιεῖται σήμερον ὡς νε-
 κροταφεῖον. Ἐκεῖ ἐτάφη ὁ χρόνος τῆς δουλείας διὰ τὴν πόλιν
 τῆς Σιατίσσης κατὰ τὴν 12ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 καὶ ἀνέστη ἡ
 ἐλευθερία διὰ τὴν γενέτειράν μου, τὴν ὁραίαν εὐηγγελισθῆ ὁ ἀπὸ
 Κρήτης στρατὸς τῶν Ἑλλήνων, ἑνδοξὸς καὶ ἀξιοπρεπής, ὅπως
 πρέπει νά εἶναι πάντοτε ὡς φύλαξ τῆς τιμῆς «τῆς ζωῆς καὶ τῆς
 περιουσίας τῶν ἀνθρώπων, αὐτῆς φυλάσσει». Εἶχομεν τὰ δικαιώμα-
 τὰ μας ὡς πλειονότης ἐν μειονότητι. Ἐδχαρισισθῆμεν τῷ Θεῷ!

Τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἤρχισαν αἱ ἀφίμαξιαι μεταξὺ
 τοῦ κρητικοῦ σώματος τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ καὶ τῶν ἐνόπλιων πο-
 λιτῶν μετὰ τῶν ἀπὸ Βρογκίντης (Καλονερίου) καὶ λοιπῶν τουρκο-
 χωρίων ἑλληνοφόνων τῆς περιφερείας μας Τούρκων πολιτῶν.
 Ἐξηκολούθησαν ἄχρι καὶ τῆς 4ης Νοεμβρίου, ὅτε ὀριστικῶς πλέον
 ἠττήθη ὁ ἐχθρὸς.

Βιβλιογραφία-πηγές:

- Δάρδας Α., **Χρίστος Κων/νου Καπνουκάγιας, ο Σιατιστεύς Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών.** Ανάτυπο από το περιοδικό ΕΛΙΜΕΙΑΚΑ, τεύχος 26, Θεσ/νίκη 1981.
- Δάρδας Α., **Ίδρυση και λειτουργία του Τραμπαντζείου Γυμνασίου Σιατίστης με την εποπτεία της Εκκλησίας. Συμβολή στην εκκλησιαστική και εκπαιδευτική ιστορία της Δυτικής Μακεδονίας.** Έκδοση του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών στη σειρά "Ανάλεκτα Βλατάδων", Θεσσαλονίκη 1997, Παράρτημα Γ΄.
- Καπνουκάγιας Χρίστος, **Η Αρχαία Ρωμαία,** Βιβλιοθήκη ανωτέρας σχολής μορφώσεως ελληνίδων Ιονίου Σχολής, εις μνήμην Απόλλωνος Καβαλλιεράτου, Αθήναι 1935, σελ. 119,120,122.
- Ν. Σφενδόνη, **Μακεδονικόν Ημερολόγιον 1953.**

Περισσότερες πληροφορίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.siatistanews.gr/ime2010\text\02.html>

Πίνακας δημοσιευμάτων